

Kvægudsførselen til Storbritanien og Mund- og Klovesygen.

Ved det d. 15de Juni afholdte Halvaarsmøde i det kgl. Landhusholdningselskab meddelte den styrende Præsident, Professor Sjørgensen, at et Medlem i Jylland, der selv var forhindret i at møde, ønskede, at der ved Mødet gjordes opmærksom paa Nødvendigheden af, at der træffes Foranstaltninger mod, at de Dyr, der udføres til England, ere smittede. Denne Sag er af særdeles Vigtighed, thi udføres der smittede Dyr, ville vi meget let kunne miste den særlig gunstige Stilling med Hensyn til vort Kvægs Indførsel i Storbritanien, som det endelig er lykkedes os at opnaa; det er nemlig kun Norden, Frankrig, Spanien og Portugal, hvis Kvæg uhindret kan føres fra engelske Havnesteder ind til Markederne i Provindserne, medens derimod store og trykkende Baand vedvarende hvile paa Handelen med Kvæg fra det øvrige af Kontinentet. Som bekjendt har der i længere Tid været Skab blandt Faarene i Jylland, og Mund- og Klovesygen har været og er endnu en Del udbredt. Muligheden for at smittede Kreaturer skulle blive affibede er derfor i stærk Grad tilstede; Dampskibsselskabet i Aarhus, der væsentlig bestaaer af Aktionærerne blandt Landmændene, har besluttet, at intet Kvæg maa affibes med dets Skibe, før det er synet af en dertil ansat Dyrlæge og befundet at være sundt.

Professor Sjørgensen oplyste, at Landhusholdningselska-

bets Bestyrelse allerede længe har havt sin Opmærksomhed rettet herpaa, og efter kortelig at have berørt Selskabets Medvirken til, at Indenrigsministeriet i Efteraaret beordrede forebyggende Foranstaltninger mod at smittede Fjernbanevogne fra Hertugdømmerne bleve førte op paa de jydste Baner, lod han oplæse følgende Skrivelse, som allerede d. 28de Marts blev sendt fra Landhusholdningselskabet til Indenrigsministeriet:

„Da den Tid nærmer sig, hvor Udførselen af Fedekreaturer til Storbritanien plejer at finde Sted i størst Omfang, og denne iaar paa Grund af den lavere Pris paa Korn i Forhold til Kjød vel tør forudsættes at ville blive betydelig, vilde det være af stor Vigtighed for Exportørerne, om vort Fædreland trods den temmelig udbredte Mund- og Klovesyge kunde bevare sin begunstige Stilling ved Indførselen til de britiske Havne. Hvorvidt dette er muligt, maa vistnok ansees for meget tvivlsomt, men da Landhusholdningselskabet har interesseret sig meget for at bringe den direkte Udførsel af Fedekvæg til England igang, anseer Selskabets Bestyrelse det for sin Pligt at henlede det høie Ministeriums Opmærksomhed paa denne for vort Landbrug vigtige Sag. Vi vilde saaledes ansee det for tilraadeligt, at man gennem Udenrigsministeriet officielt meddelte den engelske Regjering Underretning om, at Mund- og Klovesygen er bragt ind hos os, og gav en saa fuldstændig Beretning som muligt om dens Udbredelse i de forskjellige Landsdele, om Antallet af de angrebne Dyr, om Dødeligheden osv. Ved at vise den engelske Regjering denne Opmærksomhed for den Tillid, der er bleven os til Del, vil der ogsaa være Lejlighed til at berøre Sygdommens milde Karakter.

Dernæst turde det være anbefaleligt, at der af Øvrigheden paa hvert Udførselssted udnævntes en Dyrlæge til at underkaste det til Udførsel bestemte Kvæg en nøjagtig Undersøgelse og afvise alle smittede eller mistænkelige Kreaturer. Denne Foranstaltning har tidligere fundet Sted, og det Skibet ifølge denne meddelte Sundhedsbevis toges der meget Hensyn til af de veterinære Inspektører ved Indførselen i England. Om end

nævnte Foranstaltning ikke kan hindre, at Mund- og Klovesygen senere kan vise sig, saa vil dog denne i et begyndende Stadium ikke være af stor Betydning for det til snarlig Slagtning bestemte Dyr. Udgiften ved Eftersynet maatte bæres af Exportørerne. Skulde Sygdommen, uagtet den anvendte Forsigtighed, udbryde under Overfarten, saa burde Skibet underkastes en Desinfektion, inden nogen ny Indslibning fandt Sted, hvortil der er saa meget mere Grund, som der ikke under Overfarten ydes angrebne Dyr den lægekundige Behandling, som de kunne saa paa Landjorden.

Endstjøndt Mund- og Klovesygen ganske vist maa henregnes til de mere godartede smitsomme Sygdomme, medfører den dog maaskee lige saa store økonomiske Tab for Landbruget som flere af de ondartede. Dens store Smitsomhed giver den en betydelig Udbredelse; medfører den end ringe Dødelighed, saa vil der dog tabes betydeligt ved ethvert Dyr, der gjenneemgaaer Sygdommen, og ved det store Antal, der angribes, kan Tabet for Landet blive meget føleligt og tilfammen udgjøre store Summer. Under uheldige hygieiniske Forhold kan den desuden antage en brandig Karakter, hvorved den bliver meget ondartet, og Exempler derpaa have ikke manglet under den nuværende Epizooti.

Det synes derfor at være af overordentlig Bigtighed for vort Landbrug at forhindre Sygdommen fra at tage fast Sæde hos os, saaledes som det efter Sigende skal være Tilfældet i Kvægstaldene i Hamborg, og meget anbefaleligt, at der itide træffes Foranstaltninger, hvorved dens Indtrangen for Fremtiden kan forhindres eller idetmindste begrænses ved at dens Udbredelse modarbejdes med de Midler, som Regjeringen har til sin Raadighed. Da vort Fædreland kun i ringe Grad indfører Kvæg, synes Bannselighederne her at maatte blive ringere end i flere andre europæiske Stater. Bestyrelsen skal saaledes tillade sig at henstille, om det ikke maatte ansees for rigtigt, naar den nuværende Epizooti er endt, at foretage en Desinfektion af alle de Stalde, hvor den er forekommen, navnlig i

Kroer, Gæstgivergaarde o. L., hvor Kvæg opstaldes til Salg eller videre Transport, samt af Jernbanevogne og Dampstibe, der have ført Kreaturer. Hvorvidt det nu, da vi have Sygdommen, kan lykkes ved forebyggende Foranstaltninger at holde den borte fra enkelte Dele af Landet, som hidtil ere frie for Smitte, f. Ex. det nordlige Jylland, derom tør Bestyrelsen ikke udtale nogen Mening, men vi ansee det for at være af højeste Bigtighed, at der, naar Sygdommen denne Gang er overstaet, anvendes alle Forholdsregler for i Fremtiden at holde den ude af Riget.

Vi skulle derfor tillade os at henstille til Ministeriets gunstige Overvejelse, hvorvidt der for Fremtiden, naar Mund- og Klovsygen nærmer sig Landets Grænser eller endog er optraadt i et Naboland, kunde tages Bestemmelse om:

1) Kontrol med Indførslen af Kvæg fra fremmede Steder, saaledes at der fordres Sundhedsattest, Undersøgelse af en Dyrlæge eller Karantaine i 4—5 Dage ved Grænsen, og at Indførslen fra Sverrig vel maatte indskrænktes til at ske over Rjøbenhavn og Helsingør, og fra Slesvig over Rolding og Ribe.

2) Afspærring af de Steder, hvor Sygdommen først optræder i en Egn, for om muligt at standse dens videre Udbredelse.

3) Skærpet Tilsyn med Kvægmarkeder, og maaste ligefremt Forbud mod disse, hvor det kan befrøgetes, at smittet Kvæg kunde tilføres.

4) Tvungen Forpligtelse til at anmeldte Sygdommens Optræden, og Instrux til Politimesteren om de Forholdsregler, der i saa Tilfælde bør tages.

5) Desinfektion efter Sygdommens Ophør.

Om saadanne Forholdsregler kunne tages efter den nu gjældende Lov af 29de Decbr. 1857, eller om et Tillæg til denne maatte være nødvendigt, henstille vi til det høje Ministerium, idet nærværende Sag anbefales til gunstig Overvejelse og Afgjørelse."

Selskabets Bestyrelse har altsaa allerede paa et tidligt Stadium gjort Skridt i denne Sag, men endnu er der intet Svar modtaget fra Ministeriet. For Kjøbenhavns Vedkommende er der allerede for en Tid siden truffet Foranstaltninger med Hensyn til Udførslen, hvorom

Docent Bay oplyser Følgende: Da Kvægudførslen i Foraaaret skulde til at begynde, henvendte han sig, efter at have talt med Etatsraad Tesdorpf og Professor Jørgensen om Sagen, til Politidirektøren i Kjøbenhavn, Etatsraad Erone, der med en Beredvillighed og Iver, som i fuldeste Maal fortjener Landmændenes Taknemmelighed og Paastjønneelse, tog sig af Sagen. Han gik nemlig ind paa den Opfattelse, at en Sammenstuvning af flere Hundrede Kreaturer i et snevert Rum, og uden at Dyrlægehjælp kunde erholdes, i Tilfælde af Sygdoms Udbrud blandt Kreaturerne vilde være en saa raa Behandling, at den maatte kunne medføre Strafansvar i Henhold til Loven om Dyrplageri. Da Politiet imidlertid ikke havde Myndighed til at udstede noget bestemt Forbud, eftersom der kun tilkommer det at straffe, men ikke at forhindre en Forbrydelse, saa maatte man nøjes med at give en Advarsel, og Etatsraad Erone lod da alle Kreaturexportørerne komme op til sig og gjorde dem bekendte med, at de ved at indstibe sygt Kvæg vilde paadrage sig Straf. Denne Advarsel var saavel Dampskibsehederne, Exportørerne som de større Kvæghandlere meget velkommen, da de derved fik en Støtte til at tilbagevise Forlangendet fra hensynsløse Afstibere om at medtage disses syge Kvæg. En Dyrlæge blev antaget for at undersøge Kreaturerne inden Indskibningen, og han lønnes af Exportørerne. Følgen har da ogsaa været, at der indtil Dato ikke er blevet præsenteret et eneste Stykke sygt Kvæg; der er gjort Forsøg paa at saa indsmuglet saadant, men Forsøget blev opgivet af Vedkommende, saasnart han saa Dyrlægen.

Statsraad Tesdorpf: Hvad her er meddelt maa stærkt styrke vort Ønske om at see lignende Foranstaltninger indførte andre Steder, og det saa meget mere, som det ikke vil sikke

os imod Fortabelse af vor frie Indførsel, naar det kun er for en eller nogle enkelte men ikke fra alle Havnene at vi have Garanti for at der kan udføres sundt Kvæg; thi modtage Englænderne blot fra et Sted herhjemme sygt Kvæg, da ville de kalde Landet smittet og ville sikkerlig ingen Forstjæl gjøre mellem det undersøgte og ikke undersøgte Kvæg. Denne Diskussion maa derfor opfordre os til atter at rette en Skrivelse til Indenrigsministeriet for at bede det tage sig af Sagen, og vi maa med Beklagelse og Forundring sige, at vor tidligere Henvendelse til Ministeriet ikke synes at have fundet den Modtagelse, som Sagen ifølge sin Vigtighed fortjener. — Der er stor Opfordring for os til at lægge nogen mere Vægt paa Kjødproduktionen; iaar har Udførselen til England betalt sig godt og været heldig; Taleren har affendt omtrent 350 Faar foruden en Del 3 Aars gammelt fedt Kvæg, der er en Krydsning af Korthorn og jydsk Kvæg. Der er intet af Kreaturerne gaaet tabt, hvilket særlig maa skyldes de store og fortrinlige Skibe, som det stotste Dampskibsfelskab sender os, og den store Omhu, som Mandstabet viser Kvæget. Priserne have været høje; og det er glædeligt, at Kjødpriserne paa en Tid, da Uldens Priser ere saa tilbagegaaende, kunne støtte Faareavlen. Ogsaa for det store Kvæg er der betalt gode Priser, og det nævnte 3 Aars Kvæg er blevet solgt til en Pris af 23 à 23½ £ pr. Stk., saa at Nettoudbyttet, alle Udgifter til Forsendelse og Kommissionær o. lg. fraregnet, har været 14 ½ pr. Lpd. levende Vægt, og det uagtet Forsendelsesomkostningerne, paa Grund af Gaadens i saa Henseende ugunstige Beliggenhed i det sydlige Falster, have været meget høje. Forholdene for Affætningen af vore Fededyr ere altsaa gunstige, men det gjælder ogsaa om at de holdes i Orden og især at Markedet holdes aabent. Vor nidkjære Gesandt i London, der har saa store Fortjenester for sin ihærdige Medvirken til at skaffe os den nuværende gunstige og frie Indførsel i England, har ogsaa lagt os paa Sinde, med Omhu at vaage over at bevare den.

Kammerherre Neergaard, Svenstrup, spørger, om der ogsaa er truffet forebyggende Foranstaltninger med Hensyn til ikke ved Indførselen her i Landet at bringe Smitten herind, naar det nu lykkes os at blive af med den.

Docent Bay: Nej desværre.

Profesor Jørgensen: Det er der ikke, og rimeligvis af den Grund at man ikke betragter Mund- og Kløvesygen som en farlig Sygdom; men dette er næppe rigtigt, thi om den end ikke er egentlig farlig for Individet, saa foranlediger den dog paa Grund af sin store Smitsomhed og afmagrende Ind-

fyndelse meget store Tab. Og om vi derfor end kunne sige, at Sygdommen pathologisk betragtet er mild, saa er den dog økonomisk taget endog meget streng. Med Hensyn til at forebygge Smittens Udbredelse i en Egn, hvor den først har indfundet sig, saa har Politimesteren paa Stedet ifølge Lovgivningen en stor Magt, naar han vil benytte den; men det beroer fuldstændig paa hans frie Skjøn, naar han vil lade Politimyndigheden gribe ind, og derved opstaaer en uheldig og skadelig Uensartethed i den Alvor og Fasthed, hvormed Sygdommen modarbejdes i de forskjellige Egne.

Docent Bay: Og saa i denne Retning har Etatsraad Erone ved sine energiske Foranstaltninger givet et folgeværdigt Exempel, hvilket tydeligt vil fremgaa af følgende Bestemmelser, som han netop i disse Dage har ladet meddele alle Kvægholdere i Kjøbenhavn:

„Da det ifølge Indberetning fra Veterinærphysikus har viist sig, at en stor Del af Stadens Kvægstalde endnu ere inficerede af Mund og Kløvesygens Smittstof, gives der herved, for saasnart som muligt fuldstændigen at udrydde denne Sygdom, i Kraft af Loven om smitsomme Sygdomme blandt Husdyrene af 29de December 1857 § 10 enhver Ejer eller Bruger af Kvægstalde heri Staden og paa dens Grund følgende Paalæg, hvorefter han for sit Vedkommende vil have at rette sig:

- 1) Han skal senest Onsdagen den 22de d. M. til Politiasistenten i den Politikreds, i hvilken Stalden findes, indlevere Attest fra en examineret Dyrlæge heri Staden, der udviser, om noget i Stalden vorende Kvæg hoved lider af den ovennævnte Sygdom eller ikke.
- 2) Gaaer Attesten ud paa, at intet af de i en saadan Stald fortiden vorende Kvæg hoveder lider af Sygdommen, skal Stalden fuldstændigen desinficeres efter medfølgende Anvisning, og Dyrlægens Attest om, at Desinfektion har fundet Sted, indleveres paa Politistationen inden den 12te Juli d. A.

Desinfektionen udføres paa følgende Maade:

- a) Stalden renses og udfyldes godt.
- b) Jern og Træværk afvaskes med kogende Vand, hvis Temperatur ikke maa synke under 60° Reaumur, og, naar det er bleven tørt, overstryges med en Opløsning af Kloralkali i Vand (1—12 Dele). Efter 4 Dages Forløb gjentages Overstrygningen med Kloralkaliopløsningen, og efter andre 4 Dages Forløb hvidtes Stalden med almindelig Kalk.
- c) Kreaturerne renses samtidig med Staldens sidste Over-

strygning ved en Afvadfning med Sodavand (1 til 30 Dele), og naar de ere tørrede afvaskes de atter med en Carboldsyreopløsning (1 til 200 Dele).

- 3) Enhver Stald, hvori der efter den ovenom-
meldte Dyrlægeattest findes noget af den om-
meldte Sngdom lidende Kreatur, er dermed
stillet under Veterinærpolitiets Tilsyn, og
skal det under Strafansvar efter fornævnte Lovs
§ 12 være forbudt derfra at sælge eller paa an-
den Maade afhænde noget Kreatur, undtagen
til Slagning, eller derfra at bringe noget Krea-
tur til Marked eller fremmed Stald eller Græs-
gang, eller forsende det paa Jernbane eller
Dampskib, forinden det ved Dyrlægeattest for
Veterinærpolitiet er godtgjort, at Sngdommen
er fuldstændigen ophørt i den paagjældende
Stald og samme overensstemmende med oven-
staaende Post 2 desinficeret.
  - 4) Ejere eller Brugere af Kvægstalde, der ikke have eller selv
ville antage Dyrlæge til Udførelsen af de af nærværende
Paalæg følgende Forretninger, kunne paa Forlangende faa
dem udførte ved Veterinærpolitiets Foranstaltning for
deres Regning.
  - 5) Sundhedskommissionens Bekjendtgjørelse af 30te Oktober
f. A. angaaende Salg af Mælk af de af den ommeldte
Sngdom lidende Køer, bringes herved i Erindring.
  - 6) Ved Indlevering paa Politistationen af de ovenfor Nr. 1
—3 omhandlede Attester bliver dette Paalæg at forevise
til Paategning.
- Kjøbenhavns Politikammer, den 11te Juni 1870.

B. Crone.

Hofjægermester Sehested, Broholm, spørger, om den
Klovefyge, som man hører at der stadig findes i de kjøben-
havnske Brænderistalde, er den samme som Mund- og Klove-
fygen.

Docent Bay: Nej, den Klovefyge er ingen smitsom Sng-
dom, men kun en lokal Lidelse i Klovene, som fremkommer ved
at Kvæget staaer paa de haarde Stene.